บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

สำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ได้มีการกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาคอินโดจีน โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ในฐานะที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลสถาบันการเงินต่างๆ ของประเทศ ได้พยายามที่จะดำเนินนโยบายทางการเงินให้เหมาะสม ในการพัฒนาระบบการเงินและสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวนโยบายที่สำคัญได้แก่ การดำเนินนโยบายการเงินเสรี โดยการผ่อนคลายข้อจำกัดต่างๆ ที่สำคัญได้แก่

1) การยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยประเภทต่างๆ เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องชี้นำในการจัดสรรสินเชื่อไปสู่ธุรกิจต่างๆ

2) การปริวรรตเงินตรา และพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศ การให้มีการกู้ยืมและให้กู้ยืมระหว่างประเทศได้กว้างขวางขึ้น โดยการอนุญาตให้ดำเนินกิจการวิเทศธนกิจ

3) การขยายขอบเขตของการประกอบกิจกรรมของธนาคารพาณิชย์ และ สถาบันการเงินอื่นๆ เช่น การอนุญาตให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ขอเปิดดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นได้

ซึ่งนโยบายดังกล่าวข้างต้นล้วนแล้วแต่เอื้ออำนวยให้เงินทุนสามารถไหล เข้า-ออกจากระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเสรีมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อ หน่วยธุรกิจเอกชนของไทย กล่าวคือ ทำให้หน่วนธุรกิจ สามารถระดมทุนได้สะดวกขึ้น และมีต้นทุนที่ต่ำลง รวมถึงการช่วยชดเชยช่องว่างเงินออม และเงินลงทุนของประเทศ นอกจากนั้นแล้วนโยบายดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาด กล่าวคือ กลไกตลาดจะสามารถจัดสรรทรัพยากรการเงินได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น อันจะทำให้ระบบเศรษฐกิจการเงิน มีการแข่งขันกันมากขึ้น โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ซึ่งถือเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ จำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของตน ให้สามารถที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ที่จะเข้ามาเปิดดำเนินการใหม่ได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะวัดการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยอาศัยวิธีทางเศรษฐมิติในการวิเคราะห์แบบจำลองไร้ดุลยภาพ ซึ่งประกอบด้วย สมการอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อที่แท้จริง สมการเงื่อนไขในสภาวะไร้ดุลยภาพ และ สมการการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริง เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ว่าจะมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการตอบรับการพัฒนาทางการเงินของประเทศ หรือไม่ จากผลการศึกษาพบว่า ระบบตลาดการเงินของไทยอยู่ในสภาวะที่ไร้ดุลยภาพจริง (Disequilibrium) ดังจะเห็นได้จากมีการปันส่วนสินเชื่อเกิดขึ้นในระบบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งของการใช้นโยบายการปันส่วนสินเชื่อ มาจากการที่ตลาดการเงินอยู่ในสภาวะที่ไร้ดุลยภาพ อัตราดอกเบี้ยไม่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์เข้าสู่ดุลยภาพเพื่อขจัดอุปสงค์หรืออุปทานสินเชื่อส่วนเกินให้หมดไป ถึงแม้ว่าผลการประมาณค่าจากการศึกษาจะพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริงจะไม่มีนัยสำคัญในการอธิบายอุปสงค์สินเชื่อที่แท้จริงก็ตาม แต่ก็มีนัยสำคัญในการอธิบายอุปทานสินเชื่อที่แท้จริง โดยอุปทานสินเชื่อที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริง ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ณ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริงที่อยู่ต่ำกว่าระดับดุลยภาพ จะพบว่ามีอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินเกิดขึ้น กล่าวคือ ธุรกิจต่างๆ มีความต้องการสินเชื่อ มากกว่าปริมาณเงินทุนที่ธนาคารพาณิชย์มี กลไกตลาดจะทำหน้าที่ปรับ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริงให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อขจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินให้หมดไป แต่ธนาคารพาณิชย์จะปรับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมให้สูงขึ้นได้จนถึงระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยไว้ ซึ่ง ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสูงสุด หากระบบเศรษฐกิจยังมีอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินอยู่ กลไกตลาดจะไม่สามารถปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นอีกเพื่อเข้าสู่ดุลยภาพได้ ตลาดการเงินของไทยก็จะยังคงอยู่ในสภาวะที่ไร้ดุลยภาพ และยังคงมีการปันส่วนสินเชื่อเกิดขึ้นต่อไป โดยธนาคารพาณิชย์จะเลือกปันส่วนสินเชื่อแก่ธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงทำให้หน่วยธุรกิจที่ถูกปันส่วนสินเชื่อ จะต้องแสวงหาแหล่งเงินทุนแหล่งใหม่สำหรับการดำเนินงาน อันจะส่งผลเสียต่อ การผลิต การจ้างงาน และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศได้ ในทางตรงกันข้าม หากอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่แท้จริง อยู่สูงกว่าระดับดุลยภาพ จะส่งผลให้เกิดอุปทานสินเชื่อส่วนเกินขึ้น แสดงว่าธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจัดสรรเงินทุนที่มีอยู่ไปหาประโยชน์จากการให้กู้ยืมได้ ซึ่ง ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์จะต้องรับภาระต้นทุนของอุปทานสินเชื่อส่วนเกิน ที่เกิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก หรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมต่างๆ

ผลจากการศึกษาปริมาณการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี 2532 ถึง ไตรมาสแรกของปี 2537 นำมาทดสอบผลการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยเสรีของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยเสรี ผลการศึกษาสามารถทดสอบได้ว่า ผลการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยเสรี ทำให้การปันส่วนสินเชื่อมีแนวโน้มลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยเสรี แสดงว่า นโยบายดังกล่าว ส่งผลให้กลไกราคาปรับตัวได้อย่างเสรี ระบบตลาดสามารถทำงานได้สมบูรณ์ขึ้น และมีแนวโน้มที่จะปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพมากขึ้น และเมื่อนำผลของปริมาณการปันส่วนสินเชื่อไปทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causality Test) กับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค เพื่อทดสอบว่าการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ จะมีผลทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการปันส่วนสินเชื่อดังกล่าว ไม่เป็นเหตุให้เกิดตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค สาเหตุอาจเนื่องมาจาก

1) ปริมาณการปันส่วนสินเชื่อที่เกิดขึ้น มีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับ ปริมาณเงินให้สินเชื่อทั้งหมดของระบบธนาคารพาณิชย์ คือมีค่าเท่ากับร้อยละ 21.58 ซึ่งเป็นค่าที่ค่อนข้างต่ำ

2) นโยบายการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ จะใช้กับภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ส่วนภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และได้รับการควบคุมดูแลจากรัฐบาล ธนาคารพาณิชย์จะไม่ใช้การปันส่วนสินเชื่อ อีกทั้งผลของการปันส่วนสินเชื่อที่เกิดกับภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจน่าจะส่งผลต่อตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคในระยะยาว มากกว่าระยะสั้นที่ทำการศึกษา

3) การปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ปริมาณการปันส่วนสินเชื่อดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดจึงเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งไม่ทำให้เกิดปัญหากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ผลจากการศึกษาพบว่า จัดสรรทรัพยากรการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยค่อนข้างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการที่ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีปริมาณการปันส่วนสินเชื่อที่เกิดจากความไร้ดุลยภาพของการจัดสรร อุปทานสินเชื่อที่แท้จริงให้เหมาะสมกับอุปสงค์สินเชื่อที่แท้จริงในปริมาณที่ต่ำ และไม่สามารถที่จะส่งผลกระทบต่อตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ อีกทั้งการดำเนินนโยบายการเงินเสรี โดยการประกาศใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยเสรี ยิ่งส่งผลให้ระบบ

ธนาคารพาณิชย์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรได้สูงขึ้น สามารถที่จะแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นๆ และธนาคารพาณิชย์ใหม่ที่จะเข้ามาเปิดดำเนินการ ภายใต้นโยบายการเงินเสรีได้ ถึงแม้ว่าระบบธนาคารพาณิชย์ไทยจะไม่สามารถที่จะจัดสรรทรัพยากรการเงินให้เข้าสู่ดุลภาพ เพื่อขจัดการปันส่วนสินเชื่อให้หมดไปจากระบบได้ก็ตาม แต่ก็สามารถควบคุมการปันส่วนสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จากเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ไทย มีความพร้อมกับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรการเงินให้เหมาะสม เพื่อตอบรับกับการพัฒนาระบบการเงินของไทย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากข้อมูลผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) เป็นข้อมูลทางเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญในการใช้ศึกษาแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ แต่ข้อมูล GDP ที่รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นข้อมูลความถี่ระยะยาวรายปี ที่ใช้วิเคราะห์ได้จำกัดเฉพาะโครงสร้างทางเศรษฐกิจระยะยาว ไม่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนนโยบายระยะสั้นได้ ดังนั้นจึงควรมีการเสนอวิธีการประมาณข้อมูลผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ที่มีความถี่ระยะสั้นรายเดือน หรือ รายไตรมาส เพื่อให้เหมาะสมสำหรับการศึกษาแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความถี่ระยะสั้น

ควรมีการพัฒนาแบบจำลองไร้ดุลยภาพ สำหรับการศึกษาการปันส่วนสินเชื่อ ในรูปของระบบสมการ เนื่องจาก ตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้อธิบายในแต่ละสมการมักมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงการศึกษาการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งการศึกษาออกตามขนาดของสินทรัพย์ หรือ ตามประเภทของธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ เพื่อดูว่าขนาดหรือ ประเภทของธุรกิจ จะมีผลต่อการดำเนินนโยบายการปันส่วนสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่แตกต่างกันหรือไม่